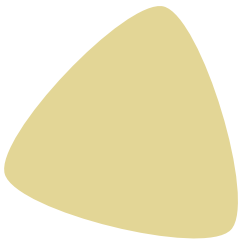

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **63**
Març de 2015

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa **2100-0272-33-0101212882**.

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	7
Identitat i progrés de les institucions	
MIQUEL BARBARÀ ANGLÈS	
Presentes com el llevat	11
Què has fet del teu germà?	
LLORENÇ PUIG	
Anunciar la Paraula	13
<i>Què hem de fer per heretar la vida eterna? Lc 10, 25-42</i>	
JOSÉ-LUÍS ARIN ROIG	
Deixebles de l'Evangelí	17
El pacient treball interior de Don Bosco que el transforma en pare i mestre de joves (III)	
JOAN LLUÍS PLAYÀ	
Reclinats sobre el pit del Senyor	22
L'espiritualitat del prevere és missionera (I)	
ORIOI PALLÀS	
Rentar els peus	25
La comunitat provocativa... Clau per a la nova evangelització (II)	
TONI VADELL FERRER	
Un bisbe ens parla	29
Romero, un pastor	
VINCENZO PAGLIA	

La beatificació de Mons. Oscar A. Romero, arquebisbe de San Salvador (1977-1980), s'inscriu en la història eclesial posterior al Concili Vaticà II, en la qual l'opció preferencial de Romero pels pobres i per un cristianisme de poble, va ser considerada, erròniament per alguns, com una opció política. Eren temps de grans tensions socials i polítiques en una Amèrica Llatina esquinçada. D'una banda, hi havia uns règims militars o sostinguts per militars que, en nom de l'anticomunisme, donaven cobertura a la injustícia i a dominis oligàrquics, ni que fos valent-se de forces paramilitars, els «esquadrons de la mort», que atiaven autèntiques guerres civils que ensangonaven els respectius països. D'altra banda, sorgien uns moviments d'encuny marxista que es valien de la violència armada amb la intenció d'implantar règims revolucionaris –que, després, com en el cas extrem de Nicaragua, han quedat engolits pel déu diner. Entremig, en un dels països més colpits per aquelles grans tensions, en El Salvador, un home feble i sol, un creient de soca-rel, un bisbe fidel a l'Església i alhora veu dels sens veu, cau assassinat a l'ofertori de la missa que celebrava a la capella de l'hospital per a malalts terminals on vivia. Una mort martirial, esdevinguda a l'altar del sacrifici eucarístic, en la qual es barregen el vi de l'ofrena i la sang del qui l'ofereix. És el 24 de març de 1980, ara fa trenta-cinc anys. Mons. Romero tenia seixanta-tres anys.

Precisament el propassat 3 de febrer, aniversari del nomenament de Romero com a arquebisbe de San Salvador, el Papa Francesc signava el decret de la seva beatificació, que tindrà lloc a la ciutat de la qual fou pastor el proper mes de maig. El beat Oscar Romero, pastor i màrtir, conegut popularment com a «san Romero de Amèrica», és d'aquells que «vénen de la gran tribulació», dels qui «han rentat els seus vestits amb la sang de l'Anyell» (Apocalipsi 7,12). El poble cristià, d'ara endavant, el tindrà a ple dret com a intercessor davant el Pare i com a model de vida cristiana i de donació martirial.

Mons. Romero era un pastor de cap a peus, un bisbe que portava el seu poble al cor. No era un polític. Els textos que més el representen són les homilies, seguides per ràdio per tot el país, el seu diari i les nombroses cartes personals. En elles, revisades a fons, no s'hi ha trobat el menor indicatiu de doctrina contrària a l'Església. Ben al contrari, Romero era un «romà», un home convençut de la comunió amb el Papa, que havia fet a Roma els seus estudis (1937-1943). El seu lema episcopal era ben significatiu: «*sentire cum Ecclesia*». Gran admirador de Pius XI i de Pau VI, Romero era, plenament, un bisbe del Concili. I, com ha dit el postulant de la seva causa, Mons. Vincenzo Paglia, ara president del Pontifici Consell de la Família, Romero és un màrtir del Vaticà II. Ho és perquè, en paraules del Papa Francesc, volia i vivia «una Església pobra i per als pobres», aquella Església que sortia de l'aula concili-

ar i que aniria trobant, no sense dificultats, els seus camins en la història. De fet l'arquebisbe Romero rebé la gràcia de segellar la seva vida amb un martiri que unia l'amor als pobres i el testimoni de la fe. Els termes «pobres», «poble», «Església» són els punts de referència en la vida de Mons. Romero i en el seu magisteri episcopal.

Romero era un amic de la pau, que s'esforçava a defensar-la en una situació en què els dos bàndols creien en la confrontació armada. Què podia fer aquell bisbe petit d'estatura i temorenc, que una vegada va demanar al Dr. Pont i Gol la seva sotana a Roma? Què podia fer el pastor que veia com li mataben el ramat i els qui el guiaven, com el P. Rutilio Grande, jesuïta i amic seu personal, assassinat pels paramilitars el 12 de març de 1977? Com podia enfrontar-se a la violència i a la injustícia un home que era vist pels uns com un marxista, perquè defensava els pobres, i pels altres com un «tou», perquè no predicava la violència com a via de solució de les injustícies? Senzillament anunciant l'Evangelí i explicant-lo diumenge rere diumenge. Deia Romero: «Si Crist hagués volgut imposar la redempció per la força de les armes o amb la violència no hauria aconseguit res. És inútil sembrar el mal i l'odi». El seu magisteri poua de les arrels pures de l'Evangelí de Jesús: «D'on ve el pecat? Del cor de l'home... Tots som pecadors i hem contribuït amb el nostre granet de sorra a formar aquesta muntanya de crims i violència. La Quaresma ens convida a convertir-nos personalment». Són paraules directes, expressives, que permeten entreveure els fonaments espirituals d'un gran creient.

Romero era un amic dels pobres, els primers destinataris de l'Evangelí del Regne, aquells que Jesús posa al seu costat. Els pobres no són, per a Romero, una dada sociològica o un factor ideològic, sinó els amics de Jesús, els preferits del Pare. Els pobres són el cor del poble de Déu, els qui experimenten amb més força la misericòrdia del Pare del cel. El Nadal abans de la seva mort, Romero diu en l'homilia: «Crist és el més pobre... busquem-lo entre els infants mal alimentats que aquesta nit han anat a dormir sense menjar, entre els venedors de diaris que aquesta nit dormiran tapats amb cartons... entre els joves pagesos que han treballat durament». Romero posa l'Evangelí en relació amb els problemes concrets del seu poble, dóna un rostre a Jesús fixant-se amb els més necessitats.

Romero era un amic de Déu. Sabia que la seva vida seria curta i que l'esclat de violència que martiritzava el país – i que continuaria amb altres assassinats (per exemple, la massacre de la UCA el 1986) – l'empenyia a ell mateix cap a la mort. Intuïa, com Jesús va intuir, que la seva mort s'acostava, i entenia aquesta mort no com un acte heroic, no com una immolació a favor d'una causa política, com si ell mateix hagués de ressuscitar en la revolució –la frase que li va atribuir un periodista de Guatemala, «si em maten, ressuscitaré en el poble del Salvador», és apòcrifa, tal com demostra Roberto Morozzo, autor de la biografia més completa sobre Romero (Monseñor Romero. *Vida, pasión y muerte en El Salvador*, Salamanca: Sígueme 2000). Més aviat Romero va a la mort com hi van els grans màrtirs de la fe. Heus ací les paraules que es llegeixen en el seu diari un mes abans que el matessin: «Poso tota la meua vida sota la providència amorosa del Cor de Jesús i accepto ple de fe en Ell la meua mort,

per molt difícil que això sigui. En tinc prou, per ser feliç i confiat, de saber amb seguretat que Ell és la meva vida i la meva mort». Els ressons paulins d'aquestes paraules són evidents. Romero portava imprès el martiri dins el cor quan donà la vida, com a bisbe de l'Església, després que no acceptés la proposta d'anar a Roma i deixar el seu poble.

En un llibre sobre Romero i el seu diari, de propera publicació, el P. Bernabé Dalmau el qualifica de «figura cabdal del final del segon mil·lenni cristià». És veritat. El Papa Francesc ha confirmat la santedat de Romero, bisbe dels pobres i màrtir de la fe. Un esclat de joia s'ha escampat arreu, també en aquesta terra regada per la sang del protomàrtir Fructuós i dels màrtirs de la persecució del 1936.

Beat Oscar Romero, bisbe i màrtir, prega per nosaltres!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

Identitat i progrés de les institucions

Si una institució no té res a exigir o a demanar per a entrar-hi vol dir que o no té identitat o l'està perdent o ja l'ha perduda.

Les institucions, com la cultura, progressa a base del que es pot anomenar el coneixement cumulatiu (*cumulative knowledge*). Si no fos així cada generació hauria de tornar a inventar la roda...i tot!

Anem per parts:

1.- LA IDENTITAT DE LES INSTITUCIONS

La raó de ser d'una institució —com pot ser un orde religiós, una parròquia, una confraria, una diòcesi ...— és que té unes coses pròpies i que la distingeixen de les altres. Normalment han de ser uns valors, unes maneres de pensar i de sentir, unes pautes de comportament, en última instància o en el fons de tot, uns trets distintius.

Per a una institució, com pot ser una diòcesi, és molt important ser conscients de la pròpia identitat i mantenir-la i, si pot ser, fer-la créixer. Això vol dir que els que en formen part han de saber i viure els trets identitaris. En aquestes institucions que tenen molts anys i fins i tot segles, cal conèixer la pròpia història, que en el cas de les diòcesis proporciona elements diferents d'una a una altra.

Aquesta va ser una gran experiència del Concili Provincial Tarraconense. Tot i que les diòcesis amb seu a Catalunya tenim moltes coses comunes i ens movem en el context de la cultura catalana, vam poder experimentar les diferències que hi ha entre les unes i les altres. Cada una té el seu tarannà, forjat a base d'anys i generacions, i té la seva pròpia història, fets i persones que han marcat una manera de fer i de veure les realitats i d'afrontar els problemes.

En el cas de les diòcesis, com pot ser en els ordes religiosos, i en totes les institucions amples que es desenvolupen en diferents llocs i al llarg del temps i tenen uns elements identitaris comuns, pot semblar que amb aquests elements identitaris comuns ja està tot dit i que no hi ha problema d'un lloc a un altre o d'un temps a un altre, com si amb això s'expressés de manera igual la identitat a tot arreu.

Aquest plantejament es fa servir erròniament per a no tenir en compte els elements propis de cada lloc i de cada temps. El que és bàsic per a tota l'Església universal s'ha d'encarnar en cada lloc. És el que en diem la «inculturació» (jo preferiria dir-ne «aculturació». No hi entro.) El mateix credo, els mateixos valors fonamentals, els comportaments més bàsics, s'han de viure en un context determinat, en una cultura determinada i en unes condicions

socials concretes. És a dir, la mateixa fe s'ha de viure i expressar en un sistema socio-cultural determinat i en un temps determinat.

Per a fer-ho més entenedor i d'una manera concreta, amb les mateixes pautes vàlides per a totes les diòcesis del món no es pot governar igual una diòcesi aquí, a Mèxic, a Rwanda o a qualsevol altre indret del món. Un pot fer molt bé de bisbe a les Filipines i no vol dir que pot fer igualment de bisbe aquí. Això en aquests casos tant extrems pot semblar una bajanada, però el mateix es pot dir referit a casa nostra. No es pot fer igual de bisbe a Andalusia, a Castella, al País Basc o a Catalunya. Per què un bisbe de Castella pot dir, com una virtut, que estima Castella i un bisbe català no ho pot dir de la mateixa manera a casa nostra! Si viu i estima la inculturació feta a casa nostra i posseeix els trets identitaris propis ho ha de poder dir igualment. I el mateix es pot referir als ordes religiosos i a tantes organitzacions que són presents en diferents llocs de l'Església universal. Un caputxí, per posar un exemple, amb les mateixes regles de l'orde per tot el món, no viu com a caputxí igual a Itàlia que a les nostres diòcesis.

2.- EL MANTENIMENT I EL PROGRÉS DE LES INSTITUCIONS

Hi ha la qüestió de fer progressar la identitat de les institucions. Però naturalment abans hi ha la qüestió del manteniment de la identitat de les institucions.

Quan una institució perd la seva identitat, per més que mantingui el nom i alguna cosa més en realitat ja és una altra cosa. El millor seria acabar-la com a tal i, si ha de continuar, que es vegi que ja és una altra realitat. Per exemple, si una confraria ha perdut la seva identitat religiosa i no es veu possible recuperar-la s'hauria de donar de baixa com a tal i fer-se una associació civil.

Amb el pas del temps, sobretot les institucions que tenen una llarga durada, que pot ser de segles, pot donar-se que elements secundaris o afegits o estranys a la dita institució agafin un relleu important i fins i tot poden donar una imatge com si fos l'autèntica d'aquella institució.

En aquest cas els que en són conscients han de treballar per a recobrar l'autèntica identitat d'aquella institució. Manlevant una mica la idea de Max Weber sobre l'evolució d'aquestes realitats socials, podem dir que a l'inici de les institucions religioses sempre hi ha uns carismes fundacionals que donen sentit i identitat al naixement d'aquella institució. Amb el pas del temps aquells carismes fundacionals normalment s'institucionalitzen. Després pot ser que esdevinguin rutinàries, que es compleixen com una rutina, una tradició, cultura...Jo hi afegeixo que es pot donar que els carismes originals es «petrifiquin» i en aquest cas es fa difícil redescobrir-los en la seva frescor primigènia.

Amb aquest simple esquema es podria fer una llarga història dels ordes religiosos amb els continus retorns als orígens carismàtics i el naixement de noves famílies, branques i ordes.

També es pot donar que una institució religiosa, com una diòcesi, durant un temps perdi bastant la seva identitat, incorpori elements estranys i enfosqueixi o es desviï del que li és

fonamental i identitari. El millor que li pot passar és que hi hagi qui treballi per a fer redescobrir el que li és propi i que es pugui retornar al camí que mai no havia d'haver deixat o del qual s'havia desviat. Des d'aquesta perspectiva és impressionant com la nostra arxidiòcesi de Tarragona va recuperar la seva identitat després de més de 300 anys envaïda per musulmans o com després d'uns anys ha connectat amb el que va ser abans de la guerra civil, simbolitzada en el pontificat del Cardenal Vidal i Barraquer.

Però les institucions, com la cultura en la qual viuen, a més del manteniment de la identitat necessiten el creixement de la identitat. Un creixement que ha de ser coherent amb el que ha de ser. No n'hi ha prou a fer coses. El que es fa ha d'anar d'acord amb la seva identitat.

És molt interessant el plantejament del creixement del dogma cristià que fa sant Vicenç de Lerin. Ho compara al creixement del cos humà, des que és engendrat fins a la maduresa: va creixent en gran manera sense perdre la seva identitat. Si no té clara la seva identitat o la perd es deuen produir una sèrie de problemes psicològics que veiem que es donen actualment (Leccionari Bíblic Biennal. Temps ordinari. Any 1, pàg. 117-118).

Per a fer aquest creixement coherent és molt important que no hi hagi trencaments. Aquests trencaments es poden produir quan una generació agafa les regnes de la institució i sense conèixer o ignorant el passat ho volen començar tot de nou. No hi ha continuïtat. Aquests han de tornar a inventar la roda. Cada generació no pot començar de nou. Això no és fer créixer una institució sinó fer-la retrocedir amb el vernís o excusa del que sigui. S'ha de donar el coneixement cumulatiu (*cumulative knowledge*). Quan s'ha d'esmenar o canviar o rectificar no es pot fer des de la ignorància o des de l'oblit, sinó amb el bon coneixement del que s'ha de canviar i cap a on es vol anar, amb unes motivacions clarament coherents amb la identitat. A més convé fer-ho amb bona pedagogia.

Amb aquest plantejament penso que tenim matèria per reflexionar amb el que hem viscut sobre l'aplicació del Concili Ecumènic Vaticà II. En moltes coses calia tenir més clar què es volia canviar, perquè es volia canviar i convèncer les persones del canvi amb bona pedagogia. Sense adonar-nos-en de vegades fem honor al que diuen que Miguel de Unamuno va dir a Franco: «Ustedes vencerán pero no convencerán». Amb l'agreujament que de vegades ni es pot dir que s'hagi vençut.

Les institucions només es pot dir que realment avancen si ho fan des de la fidelitat als seus carismes fundacionals. Si no és així el que pot semblar un avenç pot ser un falç miratge que a la curta o a la llarga desfigurarà la institució o en demanarà el seu canvi a ser una altra cosa diferent.

3.- PER ACABAR

En primer lloc unes preguntes que es poden referir a una diòcesi, a una parròquia, a una associació religiosa, a una comunitat religiosa o simplement al grup institucionalitzat que ara tens present i hi estàs pensant.

Preguntes: sobre els trets identitaris d'aquesta institució. ¿Quins són els carismes originals i fonamentals que li donen sentit? ¿En conec alguns que no crec que li siguin propis i que podria ser millor treure'ls? ¿Conec algunes mancances que aniria bé que les hi féssim presents? ¿Quines són les maneres de pensar, de sentir i d'obrar propis d'aquesta institució? ¿Quin és el seu tarannà? ¿Quina és la seva història? ¿Quines persones han tingut un paper més important en la seva realització? ¿Hi ha hagut desviacions al llarg del temps? ¿S'ha redreçat el camí? I si s'ha redreçat, ¿com s'ha fet? ¿Què convé fer en aquest moment per a mantenir la identitat i per a millorar-la?

I una aplicació més concreta: a cada diòcesi, els dirigents, el presbiteri i tots els religiosos, religioses, i laics mes conscients del que són i a on pertanyen, haurien de conèixer bé la identitat de la seva diòcesi, la seva història, el seu tarannà, les persones que més hi han aportat i tot el que li és propi, amb l'anhel de no desviar-la del que ha de ser, de fer-la ser coherent amb tot el que és fundacional i fonamental. I això s'ha de fer estimant. Una diòcesi, si vol mantenir la seva identitat i la vol millorar, **ha de ser estimada pels seus membres. Que no hi hagi qui se n'aprofiti per altres finalitats ni qui la faci servir per interessos aliens. Tots units per una mateixa comunió i per una mateixa missió servides per cada u des del lloc que li correspongui i des de la responsabilitat que tingui legítimament assignada.**

MIQUEL BARBARÀ ANGLÈS

*Prevere de l'Arquebisbat de Tarragona
Canonge de la Catedral Metropolitana i Primada*

Què has fet del teu germà?

A vegades sembla que ens hàgim d'acostumar a la violència, a la barbàrie sense escrúpols. Aquest mes, en efecte, hem pogut veure i intuir actes d'una violència extrema per part de persones que pertanyen a l'anomenat "Estat Islàmic", i també, a l'Àfrica, per part de Boko Haram. Decapitacions en massa, persones cremades vives, segrestos per motiu de la religió... coses que pensàvem que eren d'una altra època, i malauradament les trobem avui, als nostres dies.

També cal afegir, si són certes les imatges, la destrossa d'un patrimoni històric de tota la humanitat, al museu de Mosul. I l'amenaça, a Egipte, de la construcció d'una carretera que passaria per la zona arqueològica del monestir de sant Macari, del segle IV, tot espatllant-la... Tot això ho sabem, és clar, i el normal és que ens horroritzi.

El que costa més comprendre és que joves europeus, encara que siguin d'orígens diversos, s'apunten a aquesta barbaritat de moviment. Ja sabem que l'islam 'assenyat' denuncia i critica tots aquests esdeveniments. Ja sabem que tot això no té a veure amb la religió 'ben entesa'. Però hi ha joves criats i educats a Europa que veuen en tot això una llum i una atracció que els porta cap allà. Per increïble que sigui.

Què és el que troben, en tot això? ¿Potser és que en 'la glòria del martiri' veuen l'única sortida a un carreró sense sortida? ¿Potser és que no hem sabut acollir-los i integrar-los en una societat que els hauria de donar un futur millor? Potser és que no hem sabut oferir una societat que aculli els joves i els doni oportunitats de futur? ¿Potser és que no hem acomplert aquella regla que ja en l'Antic Testament parla d'acollir i cuidar "la vídua, l'orfe i l'immigrant que tens a casa teva"?

És cert que en tot aquest moviment hi ha una força tremendament negativa que actua, una organització molt ben estudiada que fa una excel·lent publicitat a través de les xarxes socials. Però les escenes i el que s'ofereix és tan repulsiu, que només pot trobar una resposta positiva si troba persones molt, molt desesperades per la seva situació, sense cap esperança, i amb la psicologia alterada... Si no, aquestes llavors sembrades tan negatives no trobarien terra per créixer.

I nosaltres, com a cristians/es, i com a ciutadans europeus, què hem de dir? Proposaria cinc coses ben concretes:

En primer lloc, penso que hem de donar suport a les comunitats cristianes perseguides a través de la pregària, la proximitat a través de la nostra oració, i els contactes que puguem tenir per fer-los arribar el nostre suport des de la fe.

En segon lloc, cal remarcar que l'actitud cristiana no hauria de ser la de la revenja, la d'assimular a aquesta barbàrie tots els musulmans, ni els estrangers d'aquests països amb els quals puguem tenir contacte. Al contrari, és notable veure el que declarava aquests dies el bisbe de Mosul (Irak): «Quan hi ha una violència tan brutal per part de l'home, nosaltres tenim encara més forta la presència de Déu, perquè Ell és el bé ...»

També podem recordar les paraules del bisbe Angaelos, que deia «no es pot perdonar l'acte fet contra els 21 cristians coptes decapitats perquè és atroç, però hem de perdonar els assassins des del fons del cor, perquè si no seríem consumits per la ira i l'odi». I afegeix: «això es convertiria en una espiral que no ha de tenir lloc en el món». I la raó és que «pot semblar increïble a alguns dels lectors, però com a cristià i ministre cristià tinc una responsabilitat per a mi mateix i pels altres, que és guiar-nos per aquest camí de perdó».

I encara, un germà de dos dels coptes martiritzats a Egipte feia unes declaracions sorprenents: «la nostra família no està plena d'odi sinó, al contrari, plena de perdó i d'amor. L'Estat Islàmic ens ha donat més del que havíem demanat, quan ha editat en el vídeo la part on (els que serien assassinats) declaraven la seva fe i cridaven a Jesús com el Crist. L'Estat Islàmic ens ha ajudat a reforçar la nostra fe»... I va fer una pregària pels botxins dels seus dos germans: «Déu estimat, si et plau, obre els seus ulls perquè siguin salvats i aparta d'ells la seva ignorància i els ensenyaments falsos que els han ensenyat ...».

Això... ¿no ens recorda l'actitud de Jesús a la creu? Com a cristians, ¿la nostra resposta no ha de ser, en primer lloc, la del perdó malgrat tot? Potser si seguim aquest camí del perdó passaran coses inesperades... i això no ho podem dir nosaltres, sinó persones com el bisbe copte Angaelos o el germà dels dos cristians assassinats, que parlen 'des de dins del patiment sofert'...

La tercera cosa que hem de fer és recolzar la línia tan clara que marca el Papa Francesc quan diu (com va fer en la visita a Sri Lanka el mes passat) que cal ser clars en el fet que la religió de cap manera justifica els actes violents, i que «hem d'exigir a les nostres comunitats, amb claredat i sense equívocs, que visquin plenament els principis de la pau i la convivència que es troben en cada religió, i denunciar els actes de violència que es cometin...»

La quarta cosa que podem fer els cristians és ser també valents i profètics amb els nostres governants, com ho és el Papa Francesc quan critica que els països occidentals venem armes a països en guerra, sense escrúpols...: «som comerciants. De què? De mort?... »

I finalment, hem de recordar també el nostre deure com a ciutadans de demanar als nostres governants que promoguin no només polítiques 'de seguretat', sinó sobre tot polítiques d'integració i d'atenció als joves immigrants i les seves famílies. Només així podrem aturar aquesta terra tan apta per fer créixer les llavors del fanatisme i la crida a la violència com és la manca d'horitzons i d'integració.

LLORENÇ PUIG

Prevere jesuïta, delegat de la Companyia de Jesús a Catalunya

Què hem de fer per heretar la vida eterna? Lc 10, 25-42

Hi ha preguntes i preguntes: n'hi ha que ofenen perquè no pregunten sinó que afirmen (*Que ets tonto?* Mai no ha estat pregunta!); n'hi ha que desvien el tema de la conversa; n'hi ha d'interessants i profitoses; i n'hi ha de necessàries perquè un problema ben plantejat és més de mitja solució.

La pregunta d'aquell *mestre de la Llei*, tot i que feta per posar a prova Jesús, és genial.

Tot i la intenció dolenta —*posar a prova Jesús*—, la qüestió plantejada és «la» qüestió clau per a tot creient: *Què haig de fer per heretar la vida eterna?*

Preguntant *què haig de fer*, reconeix que alguna cosa *ha de fer* per a posseir la vida eterna; parlant d'*heretar la vida eterna*, reconeix que si *s'hereta* és perquè *la vida eterna* és un do que ens ve de Déu.

Convé mantenir en la traducció el sentit fidel del verb grec emprat per Lluç κληρονομησω de la mateixa arrel que el substantiu κληρος *heretat*.

L'evangelista Lluç estructura en quiasme perfecte aquest ensenyament de Jesús:

- a) v.25 la pregunta per antonomàsia
- b) v.26-28 la resposta completa en dues parts

- ESTRUCTURA
- c) v.29 falsa pregunta, que només és excusa
 - d) v.30-37 aclariment a la segona part de la resposta
 - e) v.38-42 aclariment a la primera part de la resposta

Lluç passa d'un plantejament teòric (Mc 12,28 *Quin és el primer de tots els Manaments*) a un plantejament eminentment pràctic sobre la retribució després de la mort.

Què hi ha escrit a la Llei? Què hi llegeixes a la Llei, Mestre de la Llei?

La resposta precisa i concisa v.27 es basa en dos textos ben coneguts de l'A.T.:

- 1) Dt 6,5 *Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, ...ànima, ... força i ..pensament.*
- 2) Lv 19,18 *Estima el proïsme com a tu mateix.*

La combinació dels dos preceptes té el seu origen ja a l'Antic Testament: és a *la Llei*.

El doble manament està en harmonia amb l'ensenyament de Jesús sobre la proximitat del Regne: l'experiència de rebre l'amor misericordiós de Déu exigeix la conversió en resposta d'amor total a Déu, que s'ha de concretar en l'obertura al proïsme.

Aquesta perícopa de Lluc és veritable *lectio divina* (Lc 6,36): de fet les diverses formes del manament de l'amor en la tradició evangèlica porten a la conclusió que Jesús fou el gran catalitzador del desenvolupament del doble manament en la tradició cristiana.

1) El text de Deuteronomi forma part de la pregària diària de tot jueu pietós encapçalada pel v. 4

ESCOLTA, Israel: el Senyor és el nostre Déu, el Senyor és l'ÚNIC.

ESCOLTAR/MIRAR és necessari per adonar-se de l'amor que Déu ens té. La dinàmica de l'amor —tant l'humà com el diví— segueix sempre uns passos prou clars:

- a) sóc estimat sense encara poder adonar-me'n,
- b) sóc estimat i començo a adonar-me'n ,
- c) sóc estimat, me n'adono i començo a donar-ne gràcies,
- d) sóc estimat, me n'adono, en dono gràcies i començo a imitar l'estil d'amor.

La resposta de l'escriba —avalada per Jesús amb l'allargament— és lliçó de catequesi:

—pel principi doctrinal que enuncia: la primacia de l'amor;

—per les implicacions morals (no hi ha autèntic amor a Déu sense obres de misericòrdia en qualsevol necessitat);

—per la metodologia (dialoga amb l'interlocutor, li recorda el que ja sap —la Llei—, el lloa per la seva resposta i corregeix el seu esquema sobre *qui haig d'estimar*, l'anima a viure -ho).

El mestre de la Llei, preguntant qui són els altres que haig d'estimar, vol justificar-se.

A l'Antic Testament el *proïsme* al qual cal *estimar* és només *el del meu poble* (Lv 19,18).

Jesús, amb la paràbola del Bon Samarità, revoluciona el concepte de *proïsme* que passa a tenir un sentit més dinàmic: *¿Quin d'aquests tres es va comportar com a proïsme de l'home que va caure en mans dels bandolers?*

Plantejament errat : *¿Qui és pròxim a mi, qui és al meu costat?*

Plantejament cristià : *¿A qui i com m'aproximo jo?*

Un sacerdot, quan veié l'home mig mort, passà de llarg per l'altra banda: Per què?

Segons la legislació de l'Antic Testament (Nm 19,11 Lv 21,1s) el contacte amb un cadàver fa impur el sacerdot, incapacitant-lo per exercir les funcions sacerdotals al Temple.

L'important aquí no és aclarir per què *el sacerdot i el levita passen de llarg*, sinó aprendre la lliçó exemplar del samarità.

**Un samarità el veié, se'n compadí, s'hi acostà, li amorosí les ferides, el pujà a la cavalcadura pròpia, el dugué a l'hostal i se n'ocupà: Veure un necessitat i compadir-se és l'estil de Jesús.*

Un *samarità*, no-jueu, oficialment fora del Poble Elegit, és qui imita l'estil de Jesús perquè es *compadí* com el Pare misericordiós amb el fill pròdig (15,20)

*¿*Quin d'aquests tres es va comportar com a proïsme del qui va caure en mans dels bandolers?* Aquest és el plantejament correcte, el de Crist i el de tot cristià.

La història de la humanitat està teixida d'aquest camí simbòlic que *baixa de Jerusalem a Jericó* on hi ha molts *apallissats i deixats mig morts*; també hi ha *sacerdots i levites* i gent molt respectable que, tot i veure-ho, *passen de llarg per l'altra banda*; hi ha també *hostalers* i professionals honrats que fan el bé; però sobretot hi ha Bons Samaritans. Cal triar bé quin paper vull representar!

EL PRIMER ÉS PREGAR ESCOLTANT JESÚS v. 38-42

La millor lectura per a l'episodi de Marta i Maria és llegir-lo unit a la paràbola del Bon Samarità com explicació allargada a la resposta de l'escriba avalada per Jesús:

la paràbola del Bon Samarità aclareix qui és l'autèntic *proïsme*;

l'episodi de Marta i Maria aclareix com *estimar Déu* de totes-totes.

A Dt 6,5 el més significatiu en l'exigència vers Déu no és tant el deure d'*ESTIMAR EL SENYOR* sinó la insistència en el fet que cal *ESTIMAR EL SENYOR AMB TOT EL COR, TOTA L'ÀNIMA, TOTA LA FORÇA, I TOT EL PENSAMENT*.

Abans el contrast es donava entre el *samarità* i el *sacerdot o levita*; ara és entre *Marta*, l'amfitriona, i *Maria*, la deixebla.

L'episodi de Marta i Maria, perícopa exclusiva de Lc, té lloc *mentre feien camí* v.38: quan no es fa *camí vers Jerusalem* (9,51) no es veu la necessitat prioritària de la pregària. És als caminants *cap a Jerusalem* que se'ls fa evident la necessitat de la pregària.

*[...] *es va asseure als peus de..*: postura-actitud del *deixeble* davant el seu *Mestre* (Lc 8,35 i Ac 22,3). La postura física del qui *s'asseu als peus del seu Mestre* el duu no només a escoltar sinó també a contemplar el Mestre.

**Maria escoltava la paraula del Senyor. Marta, atrafegada per poder-lo obsequiar, digué: «Senyor, digues-li, a la meva germana, que m'ajudi».* La raó humana veu lògica la petició de Marta: que totes dues preparin l'acollida de Jesús i després l'escoltaran..

**Marta, Marta, només hi ha una cosa necessària*: es parla de necessitat «única» amb unitat que reclama practicar tot el que a la pregària s'ha après de Jesús.

Sempre que prego *escoltant assegut als peus del Senyor* el sento fer-me la pregunta de l'examen definitiu (Mt 25,31-46 quan *tenia fam i set, era malalt i a la presó... ¿què vas fer?*).

**Maria ha escollit la millor part i no li serà pas presa*: l'*única cosa necessària* ve ara redefinida com *la millor part*. No és qüestió de contraposar sinó de prioritzar. L'escolta de la paraula de Jesús és el començament absolut de la vida de tot cristià.

La necessitat única, la prioritat d'*escoltar la paraula del Senyor*, suposa la bona qualitat d'aquesta ESCOLTA que s'ha de fer *als peus del Senyor* i ha de tenir aquestes notes:

- confiada, perquè sempre pregar és posar-se en mans de Déu;
- discipular, perquè els seguidors de Crist primer han d'aprendre i assimilar l'escala de valors evangèlica per poder-hi col·laborar, ja que per seguir Crist la sola bona voluntat és tan necessària com insuficient;
- compromesa, perquè quan demano a Déu una cosa és perquè la necessito i si és així també jo l'he de procurar amb el meu esforç; i quan lloo Déu per una obra seva, haig de passar de l'admiració a la imitació;
- gratuïta, perquè si pregant entro en contacte amb Déu m'haig de contagiar de l'estil d'amor i gratuïtat que marca tota la seva obra creadora i salvadora.
- samaritanitzadora, perquè l'actitud de Maria forma amb la del Bon Samarità les dues cares de l'única moneda vàlida en el Regne de Déu v.25-27.

JOSÉ-LUÍS ARIN ROIG

Prevere del bisbat de Tortosa

Vicari General

El pacient treball interior de Don Bosco que el transforma en pare i mestre de joves (III)

En els ambients on ha arrelat l'espiritualitat salesiana, aquest any es viu amb una sensibilitat particular. En fa 200 que Joan Bosco va néixer. I amb ell, un estil de vida cristiana joiosa, familiar, eclesial, social, compromesa, sobretot, en favor dels infants i joves. El cor oratorià de Don Bosco tenia el seu lema, un lema que és una pregària: *Da mihi animas, caetera tolle*.

Don Bosco condensà en aquests mots bíblics el mestratge rebut de Josep Cafasso i la passió pastoral que l'Esperit va despertar en ell. Un lema que va inspirar i unificar tota la seva vida apostòlica. ¿Què significà per Don Bosco el *Da mihi animas*?

1. La Immaculada de 1841: Una trobada encén el cor oratorià de Don Bosco

Don Bosco situa en aquesta data la trobada amb *Bartolomé Garelli*, un jove que un sagristà que anava per feina volia allunyar de l'església on el sacerdot es disposava a celebrar l'Eucaristia, a cops d'escombra.

Es tracta d'un relat que commou encara avui. La conversa que Don Bosco manté amb aquell jove el fa adonar del cúmul de les seves misèries: no té pare, ni mare; no té estudis, ni formació, ni possibilitats... Don Bosco persisteix en la conversa fins que li troba un fet positiu: "*Saps xiular?*". El "sí" de Bartolomé, i el somriure que se li escapa, representen l'inici d'un miracle, la llavor del seu carisma, el primer triomf de la pedagogia salesiana: *No n'hi ha prou d'estimar els joves; cal que puguin adonar-se que se'ls estima*, dirà en el seu testament pedagògic.

Aquest relat transcendeix la història. És el diàleg prototípic de l'espiritualitat pastoral del sacerdot Joan Bosco:

El context? Don Bosco, en les seves memòries, explica l'impacte que rep en les seves visites a les presons de Torí durant els primers mesos de ser en aquesta ciutat. *Qui sap, em deia a mi mateix, si aquests joves haguessin trobat fora un amic...* I es posa a estudiar la manera de començar a actuar. És a dir, s'adona del problema, sent un fort impuls a posar-hi remei, comparteix les seves reflexions amb el seu director espiritual, Josep Cafasso. I espera el moment.

El moment arriba amb la trobada amb Bartolomé. En el seu escrit subratlla la importància de la relació humana i l'eficàcia d'una presència cordial, afectuosa, alegre, disponible... El Bartolomé d'aquell vuit de desembre es convertirà en dotzenes i centenars de nois que el buscaven diumenge rere diumenge. *Aquests nois es feien bons cristians i honrats ciutadans*, escriu Don Bosco.

Don Bosco ens porta a una percepció pastoral dels problemes socioeducatius. Té consciència del tipus de sacerdot polaritzat totalment per la missió segons el model dels seus formadors: desinterès, ciència, prudència, coratge, fortalesa, calma, sagacitat, modèstia, treball incansable, humilitat, zel pastoral... És el sacerdot segons el model i el cor de Jesucrist, el Bon Pastor.

Don Bosco s'aparta, així, d'una pastoral sorruda, autoritària, tancada, estàtica... I proposa un sistema que anomena preventiu com a camí per arribar a les persones. Un mètode pedagògic i pastoral ensems. Consisteix en arribar al cor dels joves. Aquest ha estat i segueix essent el secret del seu mètode i del seus èxits i, per damunt de tot, la força de la seva espiritualitat de pastor educador. Un mètode que s'expressa en vida i en acció. *Da mihi animas.*

2. L'Oratori de Don Bosco és, sobretot, una actitud interior de lliurament absolut

En les seves Memòries, Don Bosco mostra els elements essencials de la seva acció: *Atendre'ls, fer-me'ls amics, animar-los a anar a l'Oratori.* Hi ha, però, molts altres escrits de persones de l'època que fan un retrat encara més fresc i vital de l'estil apostòlic de Don Bosco: *Treballa incansablement* (Marquesa de Barolo). *Visitar l'Oratori és veure grups en acció, alegria, jocs, catequesi...; és meravellar-se per la caritat de Don Bosco, la seva constància i amabilitat...; és descobrir la docilitat, l'afecte i l'agraïment que suscita en els joves...; és constatar la força de la paraula i l'afecte per tal d'educar en el camí del bé...* (Gastaldi). *L'Oratori és la presència de Don Bosco mestre, company, exemple, amic... totalment després de tot* (Diari La Armonia). *L'ham amb què Don Bosco atrau els nois és el seu rostre serè i atent que desperta sentit de viure i estimació recíproca* (Professor C. Danna). *Don Bosco, sempre actiu i impacient* (O.Moreno).

Uns testimonis que ajuden a veure que l'Oratori de Don Bosco, abans que una estructura, una activitat, una fórmula o un mètode, era una actitud interior de lliurament absolut, un tret d'espiritualitat, una percepció de les urgències pastorals, una forma de caritat de la qual brollava del zel pastoral, la paciència, la constància, la creativitat, el coratge... *Da mihi animas.*

3. L'Oratori de Don Bosco és la seva passió pastoral

L'Oratori fou el fruit del cor pastoral de Don Bosco, format i entrenat per Don Cafasso. El seu principi inspirador fou el *Da mihi animas, caetera tolle*: la caritat envers els joves pobres. *L'Oratori està en tu*, deia Don Bosco a un jove salesià que li explicava les dificultats que trobava en el treball amb els nois. Es tracta d'una tensió espiritual. És expressió de la caritat pastoral. És l'amor en acció.

Aquesta tensió espiritual, aquesta caritat, només poden brollar d'una conversió absoluta que duu d'una desafecció total de si a un amor apassionat per Déu i el proïsme. El primer fruit és la unificació de la persona al voltant d'un conjunt d'actituds (la cordialitat, la sortida

de si cap als altres, la paternitat, l'amistat...), que la converteix en una persona valenta i amable al mateix temps, capaç de relacions profundes i d'acompanyament pastoral.

L'espiritualitat del *Da mihi animas* neix de la superació de si i de la conformació amb el Crist. Ve a ser com una síntesi entre el *suscipe* ignasià i l'*amorevoleza salesiana* (l'estimació profunda). És "l'èxtasi de la vida i de l'acció" de què parlà Francesc de Sales. S'alimenta de l'ascesi, de la conversió i de l'apertura al Déu i Pare de nostre Senyor Jesucrist.

La formació rebuda en el Seminari de Chieri i l'acompanyament espiritual i pastoral de sant Josep Cafasso van ser les mediacions més properes del pacient treball que l'Esperit va anar fent en el cor de Joan Bosco. I el *Da mihi animas*, la invocació constant del seu cor transformat en Mestre, pare i amic dels joves.

El 16 d'agost de 1815 naixia sant Joan Bosco en el llogaret de I Becchi de Castelnuovo d'Asti, poble del Piemont (Itàlia). Enguany se celebra el seu 200è aniversari. El ressò que la seva figura de sacerdot i educador de joves, especialment dels més provats per la vida, ha tingut en l'Església és extraordinari.

¿Com es va anar plasmant en ell la figura de «pare» i de «mestre» dels joves? ¿Quin procés interior va seguir, que el va dur a viure amb veritable passió evangèlica al servei dels nois i joves al llarg de tota la seva vida? Aquesta és la pregunta que pretenen respondre aquestes notes iniciades en el número anterior de *El Bon Pastor*.

El mestratge de sant Josep Cafasso

Joan Bosco tenia 14 anys quan es va trobar per primer cop amb Josep Cafasso. Veí del seu mateix poble (Castelnuovo d'Asti), tenia aleshores 19 anys i era un seminarista totalment identificat amb la seva vocació. *El sacerdot es ven al Senyor... Res no li ha d'interessar tant com la seva glòria i el bé de les ànimes*, li va dir en aquella ocasió quan en Joan el convidava a participar en una festa del seu poble.

Amb els anys, Josep Cafasso fou el seu amic i el seu director espiritual. D'ell va aprendre Joan Bosco a *ser sacerdot* i a *saber-ne fer*. Es va posar a les seves mans sense reserves en el no fàcil camí de discerniment del seu carisma personal. En ell hi veia l'ideal del pastor, zelós i sant, que se li havia proposat en el seminari.

L'Església de Torí venera amb especial agraïment la figura d'aquest sant sacerdot. Pocs anys després de la seva ordenació, els seus superiors el van posar al davant d'una institució "el Convictori eclesiàstic" on molts dels joves sacerdots seguien durant dos cursos una formació pastoral molt acurada. Joan Bosco, aconsellat per Don Cafasso, els va seguir durant el bienni 1841-43, i hi va continuar un any més com a formador auxiliar. No cal dir que van ser uns anys decisius en la seva formació pastoral.

El model de sacerdot – pastor proposat per Don Cafasso

¿Quins van ser els trets del model pastoral que Don Cafasso proposava a la consideració dels joves sacerdots i que tant va inspirar la personalitat sacerdotal de Don Bosco?

Josep Cafasso es preocupava, sobretot, de fomentar i consolidar l'estructura interior dels joves sacerdots. El seu ensenyament girava al voltant de la identitat sacerdotal i de les exigències del ministeri. Heus aquí una síntesi dels seus ensenyaments:

La vocació sacerdotal és d'una altíssima dignitat i d'una seriosa responsabilitat: correspondre-hi suposa una implicació total.

Pel tal d'esdevenir fidel servent del Senyor cal una disponibilitat total, sense excepcions; servir promptament, amb gràcia i de bon grat, i cercar en tot moment la glòria de Déu.

El model és Jesucrist. L'eix de l'espiritualitat sacerdotal és *com-formar-se* al Crist en esperit, sentiments, pensaments i missió.

Per a ser imitadors del Crist resulta indispensable emprendre un camí ascètic, exigent, d'acceptació i obediència a la seva voluntat; i actuar de forma que el cor es mantingui lliure, amo i senyor de totes les coses, en el convenciment que l'ascesi ens fa especialment idonis per a les exigències del ministeri.

Per a formar-se com autèntics sacerdots és indispensable una clara, sincera i decidida voluntat d'arribar a ser-ne. No n'hi ha prou de desitjar-ho ni de fer bons propòsits. No es pot ser un mediocre. De sacerdot, o se n'és o no se n'és.

Les indicacions formatives de Don Cafasso

Essent, doncs, Jesús, l'únic model del sacerdot –pastor, ¿què proposa Don Cafasso als sacerdots? Bàsicament la contemplació i imitació de Jesús a Betlem, a Natzaret i en la seva vida pública, extraient-ne les corresponents conseqüències:

La contemplació i imitació de la pobresa real i de l'abaixament de Jesús a Betlem: el seu despreniment, l'adaptació, el sacrifici, la resistència...; l'acceptació serena dels sofriments; no restar frenats davant les dificultats; les actituds d'abnegació, de renúncia d'allò que és superflu; la humilitat, sense la qual res no és possible. (*El Senyor no fa dependre pas el fruit del ministeri del sacerdot d'ell mateix, de la seva habilitat, ciència o habilitat*). Com dient: els fruits provenen de *ser* Crist.

La contemplació i imitació de la vida retirada i laboriosa de Jesús de Natzaret: el recés, el silenci, l'allunyament d'allò mundà (*Hem estat separats del món per esdevenir totalment del Senyor*). Es tracta d'un allunyament que dóna delicadesa, profunditat i eficàcia perquè està amarat d'esperit interior. Es tracta d'un recés ocupat, d'un recolliment en què es treballa, no pas amb finalitats humanes sinó per a la glòria de Déu, no jutja per les aparences sinó per la substància. (*Tot això no és qüestió d'un moment, no s'aprèn en un dia; es requereix estudi, reflexió, experiència, pregària... contínuament*).

La contemplació i imitació del ministeri públic de Jesús, el veritable model de virtuts pastorals: la pregària, la mansuetud i la caritat, el desinterès, la recerca de la glòria de Déu i el bé de les ànimes. En aquest sentit, subratlla:

La íntima i constant unió de Jesús amb el Pare. Com serà d'important, doncs, reservar temps freqüents i fixos de pregària ("Si es té temps, es dedica a la pregària i això omple de goig; quan no se'n té, es busca la relació amb el Pare amb jaculatòries, mirades, impulsos amorosos...").

La mansuetud, expressió de la caritat compassiva "que atrau i enamora".

El lliurament de Jesús clavat a la creu, pacient, mansoi, obedient (Pare, a les teves mans encomano el meu esperit: Heus aquí el punt on ha d'arribar el sacerdot format en l'escola del Mestre... Senyor, Vós ho sabeu, vull morir amb Vós, vull morir com Vós, vull morir a prop de Vós).

L'amor, així entès, encén el cor del sacerdot amb una passió incontenible que polaritza tota la seva existència (Diguem, amb sant Francesc de Sales: doneu-me ànimes, Senyor; doneu-me ànimes a qui salvar).

Aquest impuls d'amor de Déu, aquesta radicalitat inflamada de caritat, constitueix el cor de l'espiritualitat sacerdotal de san Josep Cafasso que ell encomanava amb el seu testimoni de vida als joves sacerdots del Convictori. Es tracta d'un amor unitiu. El pastor que viu la caritat pastoral amb aquesta intensitat no percep el cansament pel seu ministeri, és fecund en el seu treball apostòlic, viu serenament, joiosament. Té una única preocupació: fer-ho tot al servei i a la major glòria de Déu.

Don Bosco es va deixar impregnar d'aquest estil d'espiritualitat sacerdotal. L'estil de vida apostòlic que ha deixat a l'Església és justament aquest, el de la caritat pastoral que és un impuls apostòlic que mou a cercar les ànimes i a servir només Déu. El seu fet diferencial, però, és el seu dinamisme juvenil. Els joves foren la passió del seu cor sacerdotal: «Jo estudio per vosaltres, treballo per vosaltres, visc per vosaltres, i per vosaltres estic disposat fins i tot a donar la vida». El seu lema i la seva pregària: *Da mihi animas, coetera tolle.*

JOAN LLUÍS PLAYÀ I MORERA

Prevere salesià

Delegat del Provincial per a Catalunya, Andorra i Balears

L'espiritualitat del prevere és missionera (I)

Ll'espiritualitat del prevere és essencialment missionera. Per tenir una aproximació a aquesta veritat essencial de la vida del prevere podem apropar-nos a una lectura senzilla de Lc 9, 1-27.

En primer lloc, el text sagrat ens convida a sortir des del cor de l'Evangeli, que és el mateix Jesucrist. En aquest sentit, hem de recordar alguns aspectes fonamentals:

1. És Jesús mateix qui ens crida i convoca per a la missió.
2. Jesús ens dóna participar del seu poder i autoritat en vistes a la missió.
3. Jesús ens envia per a proclamar el Regne de Déu i guarir (en el seu sentit ple).

Hi ha una segona realitat que cal destacar en nostra perícopa llucana: per sortir en missió cal fer-ho en Crist, des de Crist i amb Crist. Tota una altra forma de sortida missionera seria antievangèlica i arruïnaria l'espiritualitat pròpia del prevere que es llança a la missió evangelitzadora. Aquesta sortida missionera en Crist, des de Crist i amb Crist conté unes notes que la caracteritzen:

1. Cal sortir a la missió amb la misericòrdia del Senyor, que és el seu amor compassiu (que sofreix amb els que sofreixen).

2. Cal sortir fiats i confiats en la gràcia de Crist, sense portar prebendes ni títols especials: sense res pel camí, amb una confiança absoluta en Déu (ni bastó, ni alforja, ni pa, ni diners). És l'esperit de la pobresa evangèlica que ens deixa en mans del Pare per a complir la missió que ens ha confiat en Crist.

Arribem a una tercera característica que configura l'espiritualitat del prevere en el seu contingut missioner: cal posar-se en camí, fugint de les inèrcies i instal·lacions falsament segures. Jesús viu en camí cap al Pare i ens comunica aquesta experiència d'estar sempre en camí fins que aconseguim la meta definitiva. També aquí podem descobrir algunes notes d'aquest "posar-se en camí":

1. Posar-se en camí per anunciar la Bona Notícia, no qualsevol ensenyament o ideologia.

2. Posar-se en camí anunciant l'Evangeli, que és Crist sanant i guarint a tot arreu, portant a tots els homes la redempció integral que abraça la totalitat de l'home i de l'humà. Tot l'humà, per la redempció, recobra la humanitat perduda i s'obre a la santificació i divinització.

Certament, aquesta espiritualitat del prevere, amb el seu essencial caràcter missioner, no és irreal ni fantasiosa, idíl·lica o imaginària; sap de dificultats i lluites, és conscient que el camí està sembrat de dificultats. Jesús ho adverteix clarament per a tot cristià: seguir-lo és viure en constant lluita i combat espiritual. Recollim breument algunes indicacions que ens assenyalen el nostre text llucà:

1. En el camí de l'anunci de Crist, en ocasions es donarà la gràcia lluminosa de l'admiració, o suscitarà la pregunta sobre la persona i el misteri de Crist: «Qui és aquest de qui sento semblants coses?»

2. Aquesta disposició de qui escolta pot portar-lo a buscar més la veritat sobre Crist. A nosaltres mateixos ha de conduir-nos a l'admiració contínua i a la sorpresa constant. Anunciar Crist ha d'admirar tant a qui sent i escolta com a qui anuncia, que és també algú que segueix escoltant la veritat del Senyor per conèixer-lo, estimar-lo, imitar-lo i seguir-lo.

3. No hem d'estranyar-nos de les temptacions que apareixen en el camí:

a) No deixar-nos sorprendre per Déu.

b) Embenar ferides sense que acabin de ser guarides del tot.

c) La inconstància davant els aparents retards del fruit volgut o davant les dificultats i desenganys.

d) Buscar ràpids miracles i èxits, més plens d'aparença que de profunda adhesió en fe al Senyor.

i) Fer-nos mundans, plens de l'esperit mundà que ens presenten les ideologies deshumanitzadores i carregades de la mentida diabòlica.

f) Fer-nos propietaris i patrons dels dons de Déu, quan només som administradors i ministres (els que estan per sota per servir, com Jesús en el lavatori dels peus).

g) Desig de triomfar sempre, que ens indisposa per al misteri de la humiliació redemptora i de la Creu gloriosa.

Per poder viure tota aquesta riquesa missionera de la nostra espiritualitat presbiteral és imprescindible i absolutament necessària la intimitat i interioritat que ens uneixen amb Crist. Sant Lluc destaca una sèrie d'elements que és necessari conrear i cuidar amb abundant fidelitat per no córrer el risc de buidar i falsejar la missió que se'ns ha encomanat.

1. *Van tornar amb Ell*: tornar a la trobada amb Crist després d'haver realitzat la missió. Crist és qui ens envia, ens ensenya i comunica les característiques d'aquesta missió, i qui ens atreu novament cap a Ell. La missió del prevere comença en Crist i ens retorna a Crist.

2. *Li van explicar tot quant havien fet*: és la comunicació en la intimitat amb Crist de l'experimentat en la missió. Sense aquesta comunicació íntima, la nostra missió es descriu

tianitza i es buida del mateix Crist. No podem sortir a evangelitzar sense acollir i compartir els sentiments i actituds del Senyor, que és l'Evangelí i el que evangelitza.

3. *Els va prendre amb si i es va retirar tot sol amb ells*: el cercar la solitud de l'oració, de la comunicació íntima amb Crist, és essencialment sacerdotal i missionera. La solitud no és una riquesa només de monjos i monges. Aquest engany pot conduir-nos a pensar que l'espiritualitat del prevere està en contradicció amb el do d'una vida íntima amb el Senyor que ens condueix a un activisme desaforat que ens treu del nostre centre vital, de la font de la vida evangèlica que estem cridats a comunicar.

ORIOL PALLÀS

Prevere del bisbat de Terrassa

Director espiritual del Seminari de Terrassa

La comunitat provocativa... Clau per a la nova evangelització (II)

¿Com fer que les nostres parròquies, a voltes estructures molt organitzades, esdevinguin experiències comunitàries? ¿Pot ser que la manca d'experiència comunitària sigui una causa de l'esterilitat de les nostres comunitats parroquials?

Així acabava la meva primera aportació per *El Bon Pastor*, que duia el mateix títol. M'atrevesc a intuir una possible resposta...

Recrear ecosistemes cristians

Una experiència comunitària pot ser molt significativa per a nins, joves, famílies, educadors, catequistes, en tant que suposa un microclima on la fe és experimentada personalment, compartida vitalment, celebrada significativament i compromesa profèticament.

Això m'evoca la pel·lícula sobre els monjos d'Algèria, màrtirs, *De dioses y hombres*. L'experiència comunitària que s'expressa de manera impressionant en el darrer sopar dels monjos és el marc on aquell grup de creients viuen la fe, escolten la Paraula i celebren la Litúrgia, i practiquen l'amor fratern i la caritat, ja que és un monestir obert a través del dispensari i la mediació de pau.

Tal volta moltes vegades hem ofert comunitats o processos d'iniciació molt estructurats. El que ara pot ser que ens sol·licitin les generacions novelles són experiències més simples, menys pretensives, però que possibilitin la proximitat del testimoni coherent del creient, de l'altre jove, de l'adult, de l'educador, l'experiència dels quals es converteix en significativa i atractiva.

Com afirma Danielle Hervieu-Léger¹, primer que adherir-me a una filosofia, a una religió o a un principi moral, vull trobar-me amb persones que el visquin i que reconegui com a interessants i realitzades.

En aquest sentit Henri Derroitte parla de «recrear ecosistemes cristians», precisament en un món en què ser cristià s'arrisca a ser una opció heroica, en tant que l'ambient no s'hi presta (indiferència, hostilitat, marginació...). Derroitte proposa els ecosistemes cristians com un ambient de relacions fraternes, un ambient vital en què la fe de cadascú pot nodrir-se i créixer amb l'aportació mútua de tots. Ho diu el Directori General per a la catequesi (núm. 220), amb altres paraules: «un context o ambient comunitari ric en relacions», que és com l'humus per a la planta. La fe és una vida que necessita ser cuidada, necessita un ambient vital. Els ecosistemes cristians que hem d'oferir són un conjunt d'interaccions que nodreixen la fe viscuda, com un sistema biològic, un ambient comunal².

¹Cf. HENRI DERROITTE, *Por una nueva catequesis. Jalones para un nuevo proyecto catequético*, Santander, Sal Terrae, 2004, 76

El mètode de l'ecosistema cristià és el *petit relat*, com diu Álvaro Chordi³ per referir-se a les petites comunitats de referència. El jove d'avui no es vincula a grans relats. En altres èpoques ha funcionat, primer, la il·lusió del gran relat, la Tradició de l'Església, la gran institució, el gran moviment juvenil o familiar..., i després descobríem el petit relat com a comunitat de vida, el seu petit grup, més concret i proper. Avui el mètode és a l'inrevés: el jove no es vincula a res si no troba el petit relat que li resulti proper, com a calor afectiva, amb relacions interpersonals, en la vida quotidiana, en el dia a dia. A partir d'aquí haurà de descobrir el gran relat.

Hem fet una passa més en la nostra reflexió. A la nostra aportació anterior intentàvem descobrir com la comunitat respon a una demanda, a una necessitat de la persona, a un desig de relació interpersonal. Ara veim que hem de procurar canalitzar aquesta demanda amb una estructura senzilla, al servei de la persona, com un ecosistema que possibiliti el creixement en la fe, a través del mètode proper del petit relat. Haurem de fer noves passes per a concretar encara més el perfil d'aquests ecosistemes o petits relats en les comunitats.

Concreció en petites comunitats eclesials

Vet aquí dues aportacions molt interessants per concretar un poc més el que significa l'experiència comunitària.

Les **petites comunitats eclesials**, segons l'Associació Espanyola de Catequetes⁴, són *comunitats properes*, que cuiden la relació personal; *petits nuclis comunitaris*, cèl·lules eclesials vives, de talla humana, amb identitat cristiana, en comunió eclesial (connectada amb altres comunitats, articulades dins l'Església local o particular), i en solidaritat, actitud de servei i corresponsabilitat⁵.

Sant Agustí descriu així una comunitat cristiana:

*Un grup cristià és un grup de persones que preguen juntes, però que també parlen juntes; que riuen en comú i intercanvien favors: junts fan broma i junts estan seriosos; de vegades estan en desacord, però sense animositat, com estam de vegades amb nosaltres mateixos, i utilitzant aqueix poc habitual desacord per reforçar sempre l'acord habitual. Aprenen quelcom uns d'altres o ho ensenyen uns als altres. Enyoren els absents. Acullen amb alegria els que arriben. Fan manifestacions d'aquest caire o de l'altre, espines del cor dels qui s'estimen, expressades en la cara, en la llengua, en els ulls, en mil gests de tendresa. I cuinen plegats els aliments de la llar, on les ànimes s'uneixen en conjunt i on diversos, a la fi, no són sinó un. (Sant Agustí, l *Confessions*, 4, 8, 13).*

²Cf. Patrick Braud, "Il vissuto autentico della comunità cristiana, vero luogo d'iniziazione?", a HENRI DERROITTE, *Catechesi e iniziazione cristiana*, Leumann, Elledici, 2006, 93-94

³ Cfr. ÁLVARO CHORDI MIRANDA, *Volver a creer con los jóvenes explorando nuevos horizontes*, Gasteiz/Vitoria, Instituto Teológico de Vida Religiosa, Ed. Frontera, 2011, 57

⁴ Cf. ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE CATEQUETAS (AECA), *Hacia un nuevo paradigma de la iniciación cristiana hoy*, Madrid, PPC, 2008, 67

⁵ Ho paga estudiar els criteris que ha de reunir una comunitat cristiana per a ser considerada eclesial. Els trobam en el document de la Comissió Episcopal d'Ensenyança i Catequesi de Conferència Episcopal Espanyola, *La Catequesi de la Comunidad*, 1983, núm. 257-265.

M'agradaria també proposar la diferència entre un **equip d'una comunitat**:

Un **equip** és una agrupació de persones la finalitat de les quals és realitzar una acció comuna. L'equip es reuneix per treballar plegats.

La **comunitat**, independentment que es realitzi o no una acció comuna, atén primerament les persones que la formen. És a dir, dóna prioritat a «ser» sobre «fer».

A partir d'aquí torn a la pregunta que encapçala el present escrit: com fer que les nostres comunitats parroquials esdevinguin ecosistemes cristians, per utilitzar la definició de Henri Derroitte. M'atrevesc a fer tres suggeriments:

Parròquia: coordinadora de grups – comunitat. Estones ens pot passar que la parròquia sigui més una coordinadora de grups, un conglomerat de grups, i sobretot grups-equips de feina, que una comunitat. Prima més el fer coses que el ser. Per això, perquè la parròquia esdevengui més comunitat cal cuidar molt les persones que la formen. Això passa per establir instruments per a cuidar-nos com a persona. No basta fer la programació inicial de les activitats i després l'avaluació. Això és propi d'un equip. Cal incloure als nostres programes espais per tal de cuidar la nostra vida, la nostra fe, per tal de fer memòria per què i per a qui feim tot el que feim o estam a la parròquia. Pens que val la pena cercar moments i espais per poder compartir la vida, el que ens passa, el que ens preocupa o el que ens il·lusiona, moments de pregària o celebració junts, i moments de cuinar plegats i menjar, per posar alguns exemples.

Consell parroquial: organització-direcció-govern-comunitat. Estones me sembla que molts de consells parroquials són autèntics equips de govern del rector, equips d'alta direcció general. I en certa manera, aquesta és la missió dels consells, però haurien de tenir un altre estil. Cert que el consell ha d'afavorir l'organització de la parròquia, i segurament per això cal un ordre del dia i un acta; però, ¿no li podríem donar més un to de fraternitat, un sentit de comunitat apostòlica que vetlla per la missió evangelitzadora que té la parròquia? Per això no basta prendre decisions o ajudar a prendre decisions al rector, o simplement ser espais per informacions o planificacions... El consell és eminentment un espai de discerniment o d'ajuda per al discerniment, i això té més d'oració que d'organització. Com fer-ho? Sé que és molt subtil i no fàcil, és una qüestió d'estil que depèn molt de les persones concretes que l'integren.

Compartir la urgència de l'anunci de la fe. Pens que les nostres comunitats estan massa pendents del que es fa, i sobretot del que s'ha fet fins ara. La frase que el Papa Francesc ens diu que no hem de repetir: «sempre ho hem fet així», està molt present a les nostres comunitats parroquials. El fet de tenir present que hem de sortir a anunciar l'Evangeli a gent nova, dóna un dinamisme nou a la parròquia, orienta la mirada a una altra perspectiva, i ajuda a prendre consciència que el que necessitam no són només equips organitzats, sinó vertaderes fraternitats de cristians que s'estimen. El que fa atractiva la vida cristiana no és «fer feina». És sobretot l'amor que es viu entre nosaltres. Si aconseguim que s'integrin entre nosaltres persones noves, això també serà un bé per regenerar els nostres teixits comunitaris i sortir de les inèrcies.

Acab amb un diàleg entre Francesc d'Assís i el seu germà Tancred⁶.

Però, pare, per on començar? Diques-m'ho —demanà Tancred.

El més urgent —digué Francesc— és demanar de tenir l'Esperit del Senyor. Només Ell pot fer-nos bons, profundament bons, amb la bondat que s'identifica amb el nostre ser més pregon.

Callà un instant; després continuà:

El Senyor ens ha enviat a evangelitzar els homes. Però, has pensat mai què vol dir evangelitzar els homes? Mira, evangelitzar un home és dir-li: També tu ets estimat per Déu en el Senyor Jesús. I no solament dir-li-ho, ans realment pensar-ho. I no solament pensar-ho, ans comportar-se amb ell de tal manera que descobreixi i senti que hi ha en ell quelcom de salvat, quelcom de més gran i més noble del que podia imaginar, i que així desperta a una consciència nova de si mateix. Això és anunciar-li la bona nova: oferir-li la teva amistat. Una amistat real, desinteressada, sense condescendències, feta de confiança i d'estima profundes.

Cal que anem vers els homes. La tasca és delicada. El món dels homes és un camp de batalla immens per la riquesa i pel poder. Sofriments i atrocitats a desdir els amaguen la faç de Déu. Sobretot cal que, en anar cap a ells, no els apareguem com una nova espècie de competidors. Hem de ser enmig d'ells testimonis pacífics del Totpoderós, sense cobejances, ni menyspreus, capaços de fer-nos realment llurs amics. És la nostra amistat que esperen: una amistat que els faci sentir que són estimats per Déu i salvats per Jesucrist.

TONI VADELL

Prevere del Bisbat de Mallorca

Vicari Episcopal

⁶ ÉLOI LECLERC, *Saviesa d'un pobre. Francesc d'Assís*, Barcelona, Claret, 1990, 100-101

Romero, un pastor

Agraïm al papa Francesc el decret de beatificació de l'arquebisbe Óscar Arnulfo Romero, signat en el dia de la memòria de sant Anscari (Òscar) en el calendari llatí. És un do extraordinari per a tota l'Església del començament d'aquest mil·lenni veure pujar a l'altar un pastor que va donar la seva vida pel seu poble; ho és també per a tots els cristians, com ho mostra el fet que l'Església anglicana ha col·locat l'estàtua de Romero a la façana de la catedral de Westminster al costat de la de Martin Luther King i Dietrich Bonhoeffer, i també per a la mateixa societat humana que veu en ell un defensor dels pobres i de la pau. L'agraïment és també per a Benet XVI, que ha seguit el cas des del principi i que el 20 de desembre de 2012 —poc més d'un mes abans de la seva renúncia— va decidir desbloquejar la causa per tal que pogués continuar el seu itinerari ordinari. Recordo també amb gratitud a sant Joan Pau II, que volgué tenir present Mons. Romero a la celebració dels Nous Màrtirs durant el Jubileu de l'any 2000, introduint el seu nom, absent en el text previ, a l'*oremus* final. I també hem de recordar el beat Pau VI que Romero considerava el seu inspirador i que per a ell va ser un defensor.

El treball de la Congregació per a les Causes dels Sants —amb el cardenal Angelo Amato— ha estat atent i sol·lícit. La unanimitat dels parers tant de la comissió de cardenals com de la comissió de teòlegs ha confirmat el martiri *in odium fidei*. El *sensus fidelium*, veritablement mai no ha disminuït, tant al Salvador com arreu del món. El martiri de Romero ha donat sentit i força a moltes famílies salvadorenques que havien perdut familiars i amics durant la guerra civil. La seva memòria esdevingué immediatament el record de les altres víctimes, potser menys conegudes, de la violència.

Després d'un llarg procés que ha vist moltes dificultats ja sigui per l'oposició al seu pensament com a l'acció pastoral de l'arquebisbe, ja sigui per la situació de conflicte que s'havia creat al voltant de la seva figura, l'itinerari processual ha arribat a la fi. Romero es converteix el primer de la llarga llista dels nous màrtirs contemporanis. El 24 de març —el dia de la seva mort— s'ha convertit per decisió de la Conferència Episcopal Italiana en la «Jornada de pregària pels missioners màrtirs». I les Nacions Unides han proclamat aquest dia «Dia Internacional pel dret a la Veritat en relació amb Violacions Greus de Drets Humans i de la Dignitat de les Víctimes».

El món ha canviat molt des d'aquell llunyà 1980, però el pastor d'un petit país d'Amèrica Central, parla més fort. No deixa de ser significatiu que la seva beatificació tingui lloc mentre la càtedra de Pere té, per primera vegada en la història, un Papa llatinoamericà que vol una «Església pobra per als pobres». Es tracta d'una coincidència providencial.

Romero, un pastor

Es podria dir que el martiri de Romero està estretament lligat a la de pare Rutilio Grande, un jesuïta que havia deixat l'ensenyament universitari per viure enmig dels pagesos en un petit poble, Aguilares, en una petita habitació amb un llit, una tauleta de nit, un llum, una Bíblia. Romero el tenia per molt amic. La nit del 12 març de 1977 Romero vetllà tota la nit davant del cos del seu amic i dels dos camperols morts amb ell en una emboscada. Era arquebisbe de Sant Salvador feia poc temps, i encara no s'havia familiaritzat amb les seves funcions. Durant aquelles hores va sentir una gran commoció en veure el seu amic assassinat i tants camperols que omplien l'esglésiola. Romero —va dir a un amic— va veure que es van quedar orfes del seu «pare» i que ara li tocava a ell, arquebisbe, agafar el seu lloc, encara que li costés la vida. En aquella nit va sentir —ho va escriure diverses vegades— una inspiració divina per ser fort, per assumir una actitud de fortalesa, mentre que al país, marcat per la injustícia social, augmentava la violència: la violència de l'oligarquia contra els camperols, la violència dels militars contra l'Església que defensava els pobres, la violència de la guerrilla revolucionària.

Romero corregí els clixés difosos sobre la seva conversió: «Jo no parlaria de conversió —va dir— com molts diuen, perquè sempre he sentit afecte pel poble, pels pobres ... Abans de ser bisbe vaig ser vint-i-dos anys prevere a San Miguel... Quan visitava els cantons sentia un veritable plaer d'estar amb els pobres i ajudar-los... Però arribant a Sant Salvador, la mateixa fidelitat que volia inspirar al meu sacerdoti em va fer adonar que el meu amor pels pobres, la meua fidelitat als principis cristians i l'adhesió a la Santa Seu havia de prendre una direcció una mica "diferent". El 22 febrer de 1977 vaig prendre possessió de l'arxidiòcesi i, en aquells dies, hi va haver una onada d'expulsions de sacerdots... El 12 març 1977 s'esdevingué l'assassinat del p. Rutilio Grande ... va tenir un gran impacte en la diòcesi i em va ajudar a sentir fortalesa.»

Romero cregué en la seva funció de bisbe i primat del país i se sentia responsable de les persones, especialment els més pobres: per això es va fer càrrec de la sang, del dolor, de la violència, denunciant les causes en la seva carismàtica predicació dominical seguida a través de la ràdio a tota la nació. Podríem dir que va ser una «conversió pastoral», amb l'assumpció per part de Romero d'una fortalesa indispensable enmig de la crisi que vivia el país. Es va convertir en el *defensor civitatis* en la tradició dels antics Pares de l'Església, defensà el clergat perseguit, protegí els pobres, va proclamar els drets humans.

El clima de persecució era palpable. Però Romero esdevé clarament el defensor dels pobres davant la cruel repressió. Després de dos anys com a arquebisbe de San Salvador, Romero ha perdut 30 sacerdots, entre els assassinats, expulsats o refugiats per escapar de la mort. Els esquadrans de la mort van matar desenes de catequistes de les comunitats de base, i molts dels fidels d'aquestes comunitats desaparegueren. L'Església era la principal imputada i per tant més colpejada. Romero va resistir i va acceptar donar la seva vida per defensar el seu poble.

Mort a l'altar durant la santa missa

Va ser assassinat a l'altar. En ell es volia colpejar l'Església que brollava des del Concili Vaticà II. La seva mort —tal com mostra clarament l'acurat examen documental— va ser causada no per motius simplement polítics, sinó per odi a la fe que, pastada per la caritat, no estava en silenci davant de la injustícia que implacablement i cruelment s'abatia sobre els pobres i sobre els seus defensors. L'assassinat a l'altar tenia un simbolisme que sonava com un terrible advertiment per a qualsevol que volgués prosseguir aquest camí. El mateix sant Joan Pau II —que coneixia bé els altres dos sants morts a l'altar, Sant Estanislau de Cracòvia i Thomas Becket de Canterbury— ho assenyala, «el van matar just en el moment més sagrat, durant l'acte més alt i més diví ... Ha estat assassinat un bisbe de l'Església de Déu en l'exercici de la seva missió santificadora oferint l'Eucaristia». I diverses vegades va repetir amb força: «Romero és nostre, Romero és de l'Església».

Romero i l'opció pels pobres

Romero sempre va estimar els pobres. Jove sacerdot a San Miguel va ser acusat de comunisme perquè demanava als rics que paguessin els salaris adequats als pagesos cultivadors de cafè. Els deia que, en actuar d'aquesta manera, no només anaven en contra de la justícia, sinó que també eren ells mateixos els qui obrien les portes al comunisme. Tots els qui l'han conegut, fins i tot com un simple sacerdot, recorden la seva commoció i la seva tendresa envers els pobres que trobava. Una particular impressió va fer la seva preocupació pels nens enllustradors de sabates de San Miguel que el va portar a organitzar per a ells un menjador. Era notòria la seva generositat. Un petit episodi mostra la seva «exageració», com va dir algú. Una vegada que va rebre un pollastre per dinar va trobar al carrer una dona demanant ajuda i immediatament li va donar, sense importar-li les queixes del seu xofer que li recordava que a la casa de l'arquebisbat no hi havia res per menjar. És clar que visitava també els rics, però sempre els demanava que ajudessin els pobres de l'Església, com una manera de salvar les seves ànimes.

Romero va comprendre cada vegada més clar que per ser el pastor de tots havia de començar des dels pobres. Posar els pobres al centre de les preocupacions pastorals de l'Església i, per tant, també de tots els cristians, incloent-hi els rics, era el nou camí de la pastoral. L'amor preferencial als pobres no solament no esmorteïa l'amor de Romero pel seu país, per contra el feia més fort. En aquest sentit, Romero no era un home de partit, tot i que a alguns els ho podia semblar, sinó un pastor que volia el bé comú de tots, però a partir dels pobres. Ell mai no va deixar de buscar la manera d'aconseguir la pacificació del país.

Romero, un home de Déu i de l'Església

Romero era un home de Déu, un home d'oració, d'obediència i d'amor a la gent. Resava molt: s'enfadava si en les primeres hores del matí, mentre resava, l'interrompien. I va ser dur amb si mateix, lligat a una antiga espiritualitat de sacrifici, de cilici, de penitència, de privacions. Va tenir una vida espiritual «lineal», amb un caràcter no fàcil, estricte amb si

mateix, sense transigir, turmentat. Però en l'oració hi trobava el descans, la pau i la força. Quan havia de prendre decisions complicades, difícils, es retirava a pregar.

Era un bisbe fidelíssim al magisteri. En les seves cartes emergeix una clara familiaritat amb els documents del Concili Vaticà II, de Medellín, de Puebla, de la doctrina social de l'Església i en general en els altres textos pontificis. He pogut fer una llista de les obres de la seva biblioteca: gran part d'ella està ocupada pels textos del Magisteri. En els papers de l'arxiu es conserven els discursos que Romero va escriure per a dos nuncis que havien d'explicar els textos conciliaris. El Cardenal Cassidy va dir que l'any 1966 amb Romero i altres sacerdots feren sovint dies d'estudi sobre els textos del Concili Vaticà II. Romero havia escrit un ampli arxiu de cites (al voltant de 5.000 fulls) per predicar, extretes especialment del Magisteri. Vint dies abans de la seva mort, el 2 de març de 1980, en una homilia de diumenge diu: «Germans, la major glòria d'un pastor és viure en comunió amb el Papa Per a mi el secret de la veritat i l'eficàcia de la meva predicació és romandre en comunió amb el Papa. I quan veig en el seu magisteri gestos i pensaments similars als que necessita la nostra Església, m'omple d'alegria».

Moltes vegades es diu que Romero va ser subornat per la teologia de l'alliberament. Un periodista li va preguntar: «¿Està d'acord amb la teologia de l'alliberament?» Romero va respondre: «Sí, és clar. Però hi ha dues teologies de l'alliberament Una d'elles és la que veu l'alliberament només com a alliberament material. L'altra és la de Pau VI. Joestic amb Pau VI».

VINCENZO PAGLIA

Arquebisbe president del Pontifici Consell per a la Família

Postulador de la causa de canonització de Mons. Romero

El Bon Pastor
Revista per a preveres
